

DOPRAVNÉ ZABEZPEČENIE RIEŠENIA KRÍZOVÝCH JAVOV

TRANSPORT PROVISION OF CRISES SITUATION SOLVING

Eva Sventeková¹

Anotácia: Problematika dopravného zabezpečenia v procese riešenia krízových javov je veľmi rozsiahla. Má svoje špecifiká v krízovom plánovaní, v obrannom plánovaní, v civilnom núdzovom plánovaní, v čase hospodárskej mobilizácie a pod. V príspevku sa dopravné zabezpečenie riešenia krízových javov orientuje predovšetkým na odsun osôb a zvierat z ohrozeného územia ako integrálnej súčasti civilného núdzového plánovania v krízovom manažmente Slovenskej republiky.

Kľúčové slová: dopravné zabezpečenie, krízový manažment, evakuácia

Summary: The issue of transport provision in the process of solving critical phenomena is very extensive. It has its own specifics in crisis planning in defense planning, in civil emergency planning, in a time of mobilization, and so on. The transport provision of solutions critical phenomena is in this paper mainly focused on the removal of people and animals from the endangered area as an integral part of civil emergency planning in crisis management in the Slovak Republic.

Key words: transport provision, crisis management, evacuation.

ÚVOD

Dopravné zabezpečenie riešenia krízových javov obsahuje rad špecifik a osobitostí, ktoré musia byť zohľadnené pri jeho plánovaní i samotnom zabezpečovaní v konkrétnych podmienkach. Je uskutočňované v určitých priestorových, technologických, personálnych, meteorologických, ale často krát aj politických podmienkach, ktoré sú ovplyvnené charakterom a rozsahom krízového javu a v mnohých prípadoch len so základným, prípadne provizórnym materiálnym vybavením. Dopravné zabezpečenie plní v rámci riešenia krízových javov nasledovné úlohy:

- určenie druhu dopravy a koordinovanie využitia jednotlivých dopravných systémov s prihliadnutím na ich špecifické podmienky a schopnosti plnenia konkrétnych úloh v neštandardných podmienkach krízových javov,
- využitie konkrétneho druhu dopravy na včasný presun nasadzovaných síl a prostriedkov riešenia krízových situácií do priestorov pôsobenia,
- definovanie priorít, kompetencií, právomoci rozhodovať o spôsobe využitia dostupných dopravných prostriedkov, dopravných ciest a potrebného prevádzkového materiálu,

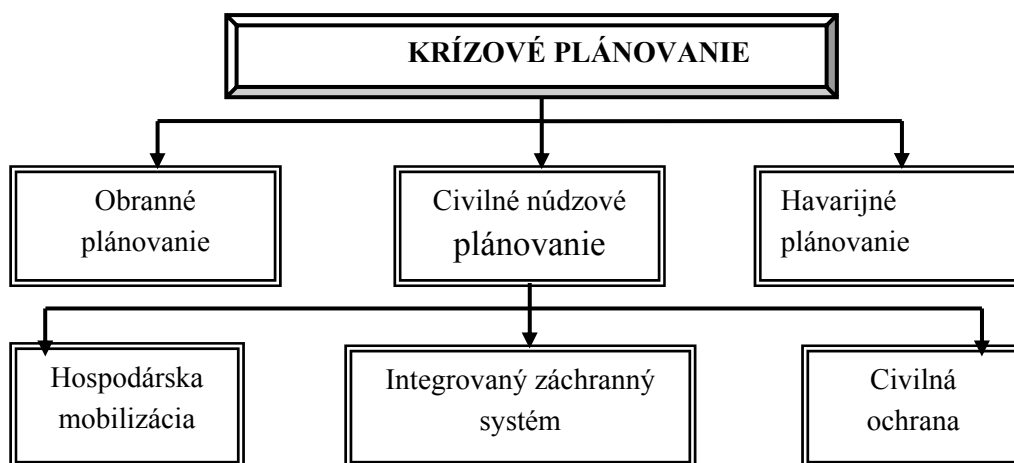
¹ Ing. Eva Sventeková, PhD., Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Katedra technických vied a informatiky, 1.mája 32, 010 26 Žilina, Tel.: +421 41 513 6862, E-mail: Eva.Sventekova@fsi.uniza.sk

- zabezpečenie prepravy techniky a materiálu pre potreby nasadených síl a prostriedkov, vrátane potrebných procesov nakládky, vykládky, prekládky a improvizovaných skladovacích procesov,
- koordináciu prísunových prepráv so spätným odsunom ohrozených osôb, zvierat, vrátane prípadnej improvizovanej úpravy dopravných prostriedkov pre tento účel,
- sústredenie, naloženie a prepravu materiálu určeného na odsun, vrátane odpadov, nepotrebného a poškodeného materiálu v dôsledku činností pri riešení krízových javov,
- starostlivosť o komplexné zabezpečenie vlastných osôb zaradených na plnenie úloh dopravného zabezpečenia s dôrazom na bezpečnosť a ochranu zdravia, hygienu, odpočinok, stravovanie,
- nevyhnutná technická starostlivosť o používanú dopravnú a manipulačnú techniku,
- zabezpečenie prevádzkyschopností komunikácií, ich operatívnu údržbu a opravy, vrátane organizácie poriadkovej a regulačnej služby.

1. OBLASTI PLÁNOVANIA DOPRAVNÉHO ZABEZPEČENIA RIEŠENIA KRÍZOVÝCH JAVOV

Pre komplexné riešenie potrieb dopravného zabezpečenia je nevyhnutné **krízové plánovanie**. Je dôležitým predpokladom na dosiahnutie požadovanej miery bezpečnosti a tiež aj pripravenosti na riešenie krízových javov. Krízové plánovanie je súbor činností, ktoré vykonávajú orgány verejnej správy, právnické a fyzické osoby na základe analýzy a hodnotenia rizika s cieľom pripraviť opatrenia a nástroje a vytvoriť zdroje na prevenciu, riešenie a odstraňovanie následkov krízových situácií. V krízovom plánovaní ide o vytvorenie podmienok na optimálne riešenie dopravného zabezpečenia počas krízových stavov, od vytvárania zdrojov, až po prípravu obnovovacieho procesu v prípade narušenia kontinuity dopravných sietí a osobitné podmienky organizácie prepravného procesu. Výsledkom je teda nielen vytvorenie krízového plánu hospodárskej mobilizácie, ale aj súčinnosť zodpovedných na príprave havarijných plánov jednotlivých subjektov, príprava dokumentácie krízového štábu a mnohé ďalšie úlohy. Štruktúra krízového plánovania je znázornená na Obr. 1.

Obranné plánovanie je systém komplexného zaistenia bezpečnosti. Tá sa dosahuje najmä budovaním a udržiavaním primeranej štruktúry a zodpovednosti Ozbrojených síl SR a prípravou územia štátu, infraštruktúry a obyvateľstva na obranu. Tento proces zasahuje priamo do hospodárstva štátu. V obrannom plánovaní sa dopravné zabezpečenie riešenia krízových javov orientuje na zabezpečenie presunov a prepráv osôb a materiálu na území Slovenskej republiky a na dosiahnutie priestorov pre operačné nasadenie ozbrojených síl so stanovením určených automobilových ciest, určenej železničnej siete, letiskových priestorov s príslušnými manipulačnými priestormi, vybraných diaľnic a rýchlostných komunikácií a vo vodnej doprave stanovením splavných vodných tokov a vodných kanálov.

Zdroj: Autor

Obr. 1 - Základné členenie krízového plánovania v SR (Novák, L. et al, 2011)

Civilné núdzové plánovanie je systém komplexného zabezpečenia zdrojov na riešenie úloh a opatrení na úseku krízového riadenia, hospodárskej mobilizácie s cieľom zachovania kontinuity vlády a udržania ekonomiky, podpory obrany štátu, ozbrojených síl a ozbrojených bezpečnostných zborov, ako aj civilnej ochrany obyvateľstva, pričom je tento systém zabezpečovaný orgánmi krízového riadenia na jednotlivých stupňoch od vlády SR, cez ústredné orgány štátnej správy, orgány miestnej štátnej správy až po obce. V hospodárskej mobilizácii ako súčasť civilného núdzového plánovania sa dopravné zabezpečenie týka najmä plánovania vecných prostriedkov v kategórii hnutelné veci, predovšetkým poskytovanie dopravných prostriedkov a mechanizačných zariadení. Povinnosť poskytnúť dopravné prostriedky v čase vojny alebo vojnového stavu na plnenie úloh obrany štátu sa vzťahuje na právnické alebo fyzické osoby, ktoré majú k vecným prostriedkom vlastnícke právo, právo správy, sú ich oprávnenými držiteľmi alebo majú iné obdobné užívacie práva.

Havarijné plánovanie je dôležitým systémovým nástrojom na riešenie závažných priemyselných havárií (neočakávané mimoriadne udalosti spôsobené ľudskou činnosťou, rozsiahle zamorenia nebezpečnými látkami, požiare a výbuchy, ktoré môžu násobené v dôsledku prírodných katastrof) a na obmedzovanie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok.

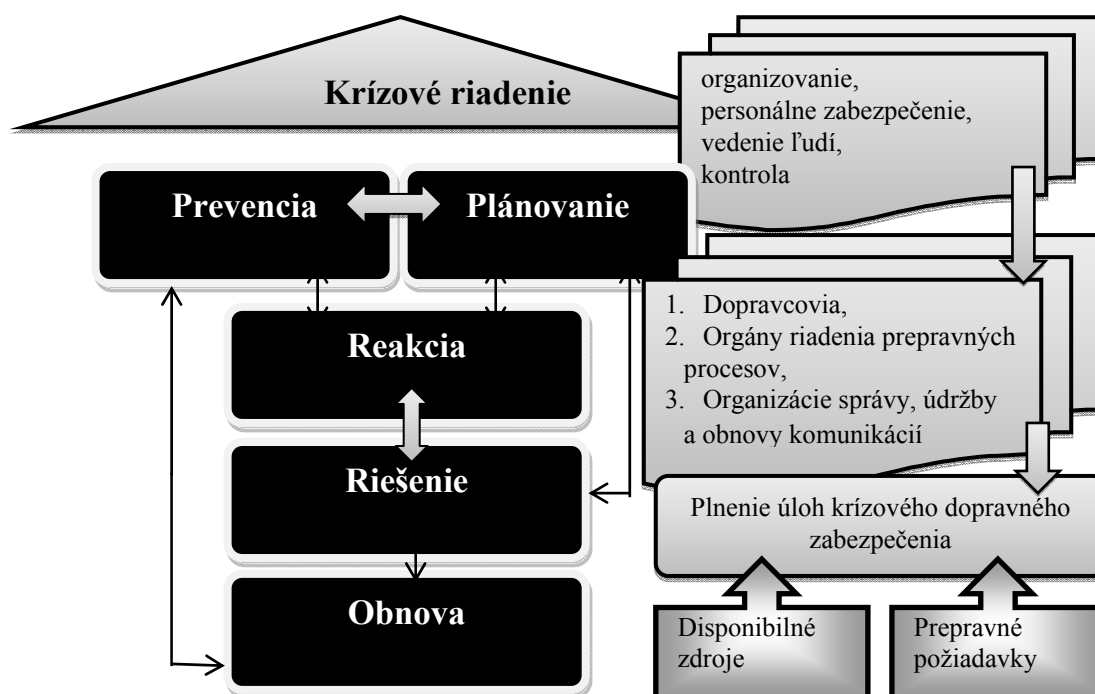
Počas riešenia krízových javov s dôrazom na vojnový stav a vojnu, je nevyhnutné vykonať celý rad špecifických opatrení, ktorých cieľom je vytvoriť optimálne podmienky nevyhnutné na minimalizovanie dopadov krízy na hospodárstvo štátu a taktiež vytvoriť dostatočné zdroje na odstraňovanie následkov krízového javu. Dopravné zabezpečenie hospodárstva štátu počas krízových stavov je súčasťou opatrení hospodárskej mobilizácie s cieľom zabezpečiť prepravu surovín a zdrojov potrebných pre fungovanie vybraných súčastí kritickej infraštruktúry. V období vyhlásenia vojnového stavu musí prebiehať výroba všetkého nevyhnutného pre potreby obyvateľov a ozbrojených síl, pretože vytvorené zdroje sú obmedzené. Zabezpečenie takejto výroby nie je možné bez premiestňovania zdrojov.

Riešenie krízových javov nie je možné bez komplexného zabezpečenia nevyhnutnými zdrojmi nielen na podporu technológie, ale aj na všestranné zabezpečenie postihnutých obyvateľov i záchranárov počas riešenia mimoriadnej udalosti, prípadne krízovej situácie. Na prepravu uvedených zdrojov bude v rozhodujúcej miere využívaná automobilová doprava, v menšej miere železničná doprava a vo výnimočných prípadoch preprava vrtuľníkmi do izolovaných priestorov. Takéto presuny môžu byť uskutočňované z prevádzkových zásob zmluvných právnických osôb, z núdzových zásob rôzneho charakteru, zo skladov štátnych hmotných rezerv, prípadne priamo z výroby od subjektov hospodárskej mobilizácie a z ďalších vybraných zdrojov.

2. MODEL DOPRAVNÉHO ZABEZPEČENIA RIEŠENIA KRÍZOVÝCH JAVOV

Stanoviť úplný rozsah úloh dopravného zabezpečenia je problematické a závisí od príčin, rozsahu, následkov mimoriadnej udalosti, od počtu a druhu nasadených síl a prostriedkov na riešenie krízovej situácie, nakoľko tieto sily majú rozdielne možnosti dané vybavením vlastnými dopravnými prostriedkami a taktiež majú odlišné schopnosti dlhodobého pôsobenia s napojením na materiálové toky.

Základný model krízového riadenia, aplikovaný na podmienky dopravného zabezpečenia pri riešení krízových javov je uvedený na Obr. 2. Jednotlivé fázy prípravného a vykonávacieho obdobia nemožno striktno oddeliť, navzájom sa ovplyvňujú a úzko spolu súvisia.

Zdroj: Autor

Obr. 2 - Model krízového riadenia v doprave

Prevenia vzniku krízových javov významne znižuje pravdepodobnosť vzniku krízy a čím vyššia je jej účinnosť, tým menej náročné je plánovanie. Prevenia vzniku krízových javov pozostáva z analýzy rizík, vytvorenia systému monitorovania rizikových faktorov a znižovania pravdepodobnosti vzniku krízových javov. Súčasťou prevencie je i dôsledná kontrola dodržiavania preventívnych opatrení.

Plánovanie a príprava dopravného zabezpečenia je rozhodujúcou činnosťou všetkých zodpovedných za túto oblasť. Pri plánovaní zdrojov, postupov a zodpovedností sa vychádza v prvom rade z dokumentov „Analýza územia“ a „Plán ochrany obyvateľstva“.

Analýza územia je komplexný dokument popisujúci územie z hľadiska možných ohrození podľa vopred stanovených kritérií. Obsahuje písomnú a grafickú časť, ktoré sú priebežne aktualizované. Je vyhotovená vo forme súboru dokumentov, ktoré popisujú príslušný región, jeho aktivity, riziká vzniku krízových javov i možnosti riešenia. Pre potreby plánovania dopravného zabezpečenia riešenia krízových javov má zásadný význam najmä záverečná časť dokumentu, v ktorej sú vyhodnotené zdroje ohrozenia a následky krízových javov s požiadavkami na záchranné sily a prostriedky.

Analýza územia býva zvyčajne vyhotovená v tejto štruktúre:

- A. Geografická charakteristika územia.
- B. Demografická charakteristika územia.
- C. Ekonomická, hospodárska a sociálna charakteristika územia (jej súčasťou je aj analýza dopravnej a telekomunikačnej infraštruktúry).
- D. Stanovenie pravdepodobnosti vzniku mimoriadnej udalosti na danom území (vrátane dopravnej infraštruktúry).
- E. Vyhodnotenie ohrozeného územia následkami mimoriadnych udalostí.
- F. Sily, prostriedky a materiálne zdroje na riešenie mimoriadnych udalostí.

Plán ochrany obyvateľstva je tvorený súborom dokumentov, obsahujúcich opatrenia potrebné na zabezpečenie ochrany obyvateľstva pre prípad mimoriadnej udalosti, s doplňujúcimi technickými a inými informáciami. Aj plány ochrany obsahujú textovú s grafickú časť. Subjekty pôsobiace v rezorte dopravy spracovávajú *Plán ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti*. Textová časť môže byť doplnená o úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva, ako sú špeciálna očista terénu, budov a materiálu, či špecifická profylaxia, v prípade krízového javu spojeného s únikom nebezpečných látok. Pre prípad krízového javu spojeného s únikom biologických nebezpečných látok býva textová časť plánu ochrany obyvateľstva doplnená o prehľad možností ohrozenia, fázy vývoja ochorenia, intenzitu šírenia prenosných ochorení, organizáciu a riadenie reakcií na vznik a rozvoj prenosného ochorenia, riadenie a likvidáciu následkov prenosného ochorenia vrátane dezinfekcie, dezinsekcie a deratizácie a určenia priestorov na hromadné pochovávanie zomretých osôb a na neškodné odstraňovanie uhynutých a usmrtených hospodárskych zvierat.

Samotné plánovanie dopravného zabezpečenia pre potreby civilnej ochrany vychádza z dokumentov uvedených v predchádzajúcom texte a môže mať nasledovný algoritmus:

- analýza dopravného systému,
- analýza dopravných potrieb,

- analýza nákladov a efektívnosti,
- zostavenie grafikonu dopravného zabezpečenia,
- zabezpečenie informovania,
- analýza operatívneho zabezpečenia (dispečerské riadenie),
- plánovanie kontrolných mechanizmov.

Cieľom **reakcie** na krízové javy je minimalizovať škody a straty podľa pripravených scenárov a kvalifikovaného rozhodnutia. V tejto fáze sa vytvárajú predpoklady na centrálné riadenie a koordináciu procesov v dopravnom zabezpečení, využívajú sa vyčlenené a špeciálne pripravené sily a prostriedky. Fáza reakcie si vyžaduje komplexné posúdenie vzniknutej situácie a uskutočnenie adekvátnej reakcie na ňu. Súčasťou je aj informovanie verejnosti o vzniku krízového javu.

Samotné **riešenie** krízového javu si z hľadiska dopravného zabezpečenia vyžaduje zavedenie osobitnej formy organizácie dopravy, nasadenie špecializovaných síl a prostriedkov na sanačné a stavebné práce na dopravnej infraštruktúre, sprístupňovanie príjazdových a zásahových komunikácií, a pod.

Obnova dopravného procesu a dopravnej infraštruktúry po skončení krízového javu sa vykonáva z hľadiska kvality, formy i rozsahu po etapách podľa dôležitosti. Obnovujú sa kapacity zdrojov, síl aj prostriedkov použitých pri riešení krízového javu.

3. DOPRAVNÉ ZABEZPEČENIE EVAKUÁCIE

Evakuácia je integrálnou súčasťou opatrení systému civilnej ochrany. Je definovaná ako organizované premiestnenie osôb, zvierat a majetku právnických a fyzických osôb z priestoru, v ktorom by pobyt znamenal vážne ohrozenie obyvateľstva, poprípade obmedzenie ich životných podmienok, ohrozenie života a zdravia zvierat a zničenie, prípadne poškodenie hnuťelného majetku, patrí medzi základné druhy ochrany obyvateľstva, domácich a hospodárskych zvierat a majetku. Evakuačné postupy sa líšia v závislosti od rozsahu a intenzity ohrozenia. Na evakuáciu sa využíva najmä hromadná preprava osôb s využitím autobusovej dopravy alebo železničnej dopravy.

V podmienkach Slovenskej republiky je rozhodujúcim druhom dopravy na zabezpečenie evakuácie automobilová doprava, s prednostným využitím autobusov. Právnické a fyzické osoby s oprávnením podnikateľ, sú povinné pri prípravách na civilnú ochranu a pri krízových javoch poskytnúť orgánom štátnej správy alebo obciam vecné prostriedky, ktoré vlastnia alebo užívajú. Tí, ktorí sú prevádzkovateľmi dopravných prostriedkov, sú povinní na požiadanie obvodného úradu v sídle kraja, obvodného úradu alebo obce podieľať sa na vypracovávaní a plnení plánov dopravného zabezpečenia evakuácie. Vlastné dopravné prostriedky obyvateľstva sa na prepravu využívajú za predpokladu, že zvýšené čerpanie pohonných hmôt z verejnej distribučnej siete, križovanie určených cestných ťahov a iné prekážky, nevyvolajú dopravnú zápchu, ktorá by ohrozila priebeh evakuácie prostriedkami hromadnej dopravy

Evakuácia železničnou dopravou je plánovaná do maximálnej vzdialenosti 200 km. Ďalšia preprava evakuovaných osôb z cieľových železničných staníc, do miest ubytovania je zabezpečovaná cestnými dopravnými prostriedkami.

Na splnenie špecifických úloh evakuácie je možné využiť aj leteckú a vodnú dopravu.

3.1 Evakuácia cestnou dopravou

Obvodný úrad, prípadne obvodný úrad v sídle kraja riadi a usmerňuje sily a prostriedky autobusovej a automobilovej dopravy pre evakuačné prepravy, pričom spolupracuje so samosprávnym krajom. Pre evakuačné prepravy je potrebné využiť maximum prevádzkyschopných cestných dopravných prostriedkov. Vo veľkých mestách je možné využiť na vyvezenie časti obyvateľstva do okrajových štvrtí aj električky a trolejbusy mestskej hromadnej dopravy. Pri vykonávaní evakuácie je možné obmedziť alebo zastaviť ostatné prepravy (regulačné opatrenia) okrem tých, ktoré sú nevyhnutné na spohotovenie systému civilnej ochrany, zdravotníckych a zásobovacích opatrení a na zabezpečenie obranných a bezpečnostných opatrení. V nevyhnutnom prípade a v záujme plynulého a rýchleho začatia, ako i ukončenia evakuačných preprav, môže prednosta obvodného úradu, prípadne obvodného úradu v sídle kraja vydať príkaz na obmedzenie alebo i na dočasné zastavenie ostatných preprav. Pristavenie dopravných prostriedkov do evakuačných stredísk je potrebné organizovať tak, aby evakuačné prepravy cestnými dopravnými prostriedkami mohli začať postupne do 4 hodín po vyhlásení evakuácie, podľa spracovaného evakuačného plánu.

Konkrétne požiadavky na zabezpečenie evakuačných preprav pre jednotlivé druhy evakuácií predkladá obec obvodnému úradu na tlačive „Objednávka evakuačnej prepravy“. Na prepravu evakuačných batožín sa využívajú najmä nákladné dopravné prostriedky. Obvodný úrad po odbornom posúdení predložených objednávok z hľadiska ich opodstatnenosti, zabezpečí vyplnenie sumárnych údajov z objednávok evakuačných preprav obcí na tlačive „Prehľad evakuačných preprav osôb“. Zástupca obvodného úradu, prípadne obvodného úradu v sídle kraja posúdi v spolupráci s právnickými osobami a fyzickými osobami – podnikateľmi, ktorí sú prevádzkovateľmi dopravných prostriedkov (autobusov, nákladných motorových vozidiel), možnosti dopravného zabezpečenia evakuácie a doplnia údaje v „Prehľade evakuačných preprav osôb“. V prípade nedostatku dopravných prostriedkov v pôsobnosti vlastného obvodného úradu oznámi uvedenú skutočnosť obvodnému úradu v sídle kraja, ktorý posúdi možnosti výpomoci dopravnými prostriedkami v pôsobnosti kraja. Spracovaný prehľad evakuačných preprav osôb schvaľuje prednosta obvodného úradu, prípadne obvodného úradu v sídle kraja. Požiadavky na zabezpečenie evakuácie zvierat, prípadne vecí, predkladá obec obvodnému úradu na tlačive „Objednávka evakuačnej prepravy zvierat, prípadne vecí“. Obvodný úrad po odbornom posúdení predložených objednávok z hľadiska ich opodstatnenosti, zabezpečuje vyplnenie sumárnych údajov z objednávok evakuačných preprav obcí na tlačive „Prehľad evakuačných preprav zvierat, prípadne vecí“.

Objednávka evakuačnej prepravy obsahuje tieto údaje:

- miesto nakládky (t. j. stanica nástupu evakuovaných, evakuačné stredisko, prípadne regulačné stanovisko). Uvádza sa ulica, číslo objektu alebo iné upresňujúce označenie, napr. názov podniku, školy, nemocnice, číslo telefónu a pod.,
- miesto vykládky (t. j. miesto výstupu evakuovaných, miesto ubytovania, prípadne regulačné stanovisko),
- prepravnú vzdialenosť (počet km z miesta nakládky do miesta vykládky a popis evakuačnej trasy),
- požiadavka na prepravu:
- počet osôb spolu a samostatne po skupinách,
- zvieratá (podľa druhov) – v kusoch,
- veci alebo materiál – v tonách.

Preprava detí a chorých zo zdravotníckych zariadení a zo zariadení sociálnej starostlivosti sa plánuje najskôr s využitím dopravných prostriedkov uvedených zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnej starostlivosti. Následne sa plánuje s využitím dopravných prostriedkov dopravnej zdravotnej služby a dopravných prostriedkov právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktorí sú prevádzkovateľmi dopravných prostriedkov (autobusov, nákladných motorových vozidiel).

Objednávka evakuačnej prepravy osôb, zvierat, prípadne vecí sa spracováva a zasiela obcou vo dvoch výťahoch na obvodný úrad. Po vypracovaní prehľadov evakuačných prepráv obvodným úradom, prípadne obvodným úradom v sídle kraja a po ich následnom schválení prednostom obvodného úradu, prípadne obvodného úradu v sídle kraja, obvodný úrad zasiela jeden výťah objednávkou evakuačnej prepravy obci. Potvrdené objednávky evakuačných prepráv sa ukladajú na obvodnom úrade i v obci.

V súlade s vypracovanými prehľadmi evakuačných prepráv, obec v spolupráci s obvodným úradom pripraví a uzavrie s právnickými osobami a fyzickými osobami oprávnenými na podnikanie, ktorí sú prevádzkovateľmi dopravných prostriedkov návrhy „Zmlúv o budúcej zmluve“ podľa Obchodného zákonníka, s uvedením konkrétnych počtov motorových a prípojných vozidiel. Obec zašle kópiu zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy obvodnému úradu. Obvodný úrad prekladá obvodnému úradu v sídle kraja súhrnný prehľad evakuačných prepráv, pre prípad koordinácie evakuačných prepráv medzi jednotlivými obvodnými úradmi.

Pri kalkulácii potreby dopravných prostriedkov a času potrebného na vykonanie evakuačných prepráv sa vychádza z nasledovných predpokladov:

- prevádzkyschopné motorové vozidlá sa budú na vykonanie evakuačných prepráv nasadzovať postupne do 4 hodín od vyhlásenia evakuácie,
- vyťaženie dopravných prostriedkov:
- autobusy sa obsadzujú podľa kapacity na plné využitie,
- nákladné automobily na 100 % využitia nosnosti,
- plánovaná rýchlosť prepravy je 50 km/h,
- pri kratších prepravných vzdialenostiach sa uvažuje s kyvadlovou cestnou dopravou.

V textovej časti plánu evakuácie je potrebné uviesť plán vyrozumienia a zvolania riadiacich pracovníkov, ktorí zabezpečujú evakuačné prepravy, zápisy zo súčinnostných dohovorov, tabuľkové prehľady o právnických osobách a fyzických osobách – podnikateľoch, ktorí sú prevádzkovateľmi dopravných prostriedkov, ktorí zabezpečujú evakuačné prepravy, prehľady evakuačných prepráv, uzavreté zmluvy o budúcej zmluve na dopravné zabezpečenie evakuácie.

3.2 Evakuácia železničnou dopravou

Za vypracovanie a realizáciu súhrnného prehľadu evakuačných prepráv po železnici zodpovedá prednosta príslušného Oblastného riaditeľstva Železníc Slovenskej republiky. Objednávky evakuačných prepráv žiadateľov, odborne posúdené obvodným úradom, predloží obvodný úrad v sídle kraja na príslušné Oblastné riaditeľstvo Železníc Slovenskej republiky. Na vypracovanie prehľadov evakuačných prepráv po železnici sa uvádza:

- celkový plánovaný počet evakuovaných osôb, prípadne počty zvierat alebo vecí, rozdelených podľa jednotlivých evakuačných smerov,
- nástupné a výstupné, prípadne prestupné železničné stanice.

Evakuačné prepravy sa plánujú do vzdialenosti maximálne 200 km. Ďalšia preprava z výstupných železničných staníc do miest ubytovania sa organizuje cestnými dopravnými prostriedkami a pri kratšej vzdialenosti pešo. Výstupné železničné stanice sa navrhujú tak, aby vzdialenosť do miest ubytovania bola čo najkratšia. Pri väčšom rozsahu evakuačných prepráv sa využíva na jednotlivých prepravných smeroch kyvadlová doprava. Evakuačná preprava po železnici na jednotlivých prepravných smeroch začína do 6 hodín od vyhlásenia evakuácie. Evakuácia po železnici sa považuje za skončenú, keď posledný vlak príde do výstupnej železničnej stanice.

Dokumentácia evakuačných prepráv po železnici obsahuje:

- prehľad evakuačných prepráv po železnici,
- predpokladaný počet evakuovaných osôb, batožiny, zvierat, prípadne vecí,
- plán spojenia s prednostami nástupných, výstupných, prípadne prestupných železničných staníc,
- technicko-organizačné opatrenia na ich vykladanie.

Prehľad evakuačných prepráv po železnici sa vypracúva podľa uplatnených požiadaviek predložených krajskými úradmi a na základe uzavretých zmlúv o budúcej zmluve. Vo vypracovaných prehľadoch evakuačných prepráv sa zároveň určuje:

- poradové číslo evakuačnej prepravy,
- nástupná a výstupná železničná stanica,
- zostava a kapacita vlakov súpravy,
- typ rušňa a domovské rušňové depo,
- počet členov vlakového čaty a ich domovská stanica,
- obeh súprav.

V technicko-organizačných opatreniach sa uvedú všetky úlohy a opatrenia, ktoré sú potrebné urobiť na prípravu a realizáciu prepravy.

Preprava evakuovaného obyvateľstva sa uskutočňuje v súpravách osobných vozňov. Potrebný počet osobných vozňov pre zostavu evakuačných súprav sa zabezpečí:

- redukciou súprav pravidelných vlakov, predovšetkým na tratiach, ktoré nebudú zaťažené evakuačnými prepravami,
- zaradením vozňov vyradených z prevádzky pre poruchy osvetlenia, prípadne vnútorného zariadenia, ktoré nemajú vplyv na ich bezpečné zaradenie do vlakovej súpravy.

Dĺžka vlakových súprav sa stanovuje podľa záťažových noriem tratí, na ktorých bude evakuačná preprava vykonávaná. Zhromažďovanie vozňov, zostava súprav určených na evakuáciu a opatrenia materiálne technického zabezpečenia prepráv sa začínajú robiť ihneď po vyhlásení evakuácie. Presun ucelených vlakových súprav do nástupných staníc sa uskutočňuje tak, aby nástup evakuovaných osôb a odchod prvých evakuačných vlakov začal najneskôr 6 hodín od vyhlásenia evakuácie. Počet členov vlakovej čaty, určených na sprevádzania evakuačných vlakov sa stanovuje podľa ustanovení príslušných dopravných predpisov, vrátane kontaktných údajov. Pristavovanie vlakových náležitosti pre evakuačné prepravy sa rieši operatívne, podľa určených priorít prepráv.

Za riadenie prác v nástupných, výstupných, prípadne prestupných železničných staniach v priebehu realizácie evakuačných prepráv zodpovedá po dopravnej stránke prednosta železničnej stanice, ktorý informuje evakuačnú komisiu o priebehu evakuácie. Členom evakuačnej komisie obvodného úradu v sídle kraja je generálnym riaditeľom Železníc Slovenskej republiky navrhovaný zástupca železníc, ktorý bude schopný a spôsobilý riešiť možné problémy počas evakuačných prepráv. Pre výpočet vozňovej potreby na zabezpečenie prepráv určeného počtu osôb na jednotlivých prepravných smeroch sa kalkuluje s plným využitím kapacity osobných vozňov. Na prepravu evakuačných batožín sa plánuje batožinový vozeň, prípadne osobitne označený osobný vozeň alebo nákladný vozeň zaradený do evakuačnej súpravy. Na prepravu zvierat prípadne vecí sa plánuje s využívaním nákladných vozňov vhodných typových rád. Celkový počet vozňov sa vypočítava podľa jednotlivých druhov zvierat, prípadne podľa hmotnosti vecí.

ZÁVER

Doprava má v riešení krízových javov významné postavenie. Nie je možné ju striktne oddelovať podľa jej zapojenia do čiastkových procesov, je súčasťou všetkých činností pri riešení krízových javov. Zabezpečuje distribúciu pitnej vody, potravín, materiálov, prostriedkov osobnej hygieny pre postihnuté osoby, zabezpečuje odsun ohrozeného obyvateľstva, zvierat, majetku do bezpečia, zaisťuje prepravu chorých a ranených z ohrozeného priestoru do zdravotníckych zariadení, dopravu zdravotníkov a lekárov na miesta ich zásahu. Dopravné a mechanizačné prostriedky pri riešení krízových javov využívajú jednotlivé záchranné zložky integrovaného záchranného systému. Rozhodujúce

postavenie v dopravnom zabezpečení riešenia krízových javov má cestná a železničná doprava.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- (1) DVOŘÁK, Z. a kol.: *Krízový manažment dopravy a cestná doprava*, In: Doprava a krízové stavy, Pardubice, 2008.
- (2) NOVÁK, L., et al., *Krízové plánovanie v doprave*. FŠI ŽU Žilina, EDIS 2011, 225s. ISBN 978-80-554-0388-5.
- (3) SVENTEKOVÁ, E., DVOŘÁK, Z.: *Information provision of logistics support in civil protection*, In: I international symposium Engineering management and competitiveness (EMC2011), Zrenjanin, 2011.
- (4) SVETLÍK, J., MONOŠI, M.: *Requests for a logistical safety by a negotiation of extensive fires*. In: Fire engineering : the 2nd international scientific conference, 3rd Oct. - 5th Oct. 2006 : proceedings. - Zvolen: Bratia Sabovci, 2006. - ISBN 80-89241-03-4. - P. 283-286.
- (5) ŠIMÁK, L.: *Krízový manažment vo verejnej správe*. FŠI ŽU Žilina, EDIS 2001, 238s., ISBN 80-88829-13-5.
- (6) Vyhláška MV SR č. 75/1995 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie.
- (7) Zákon NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva.